

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(назва кафедри)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Дека́н

Заячук М.Д.

2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітня програма E4_83422 (Геосистеми та георизики)

(назва програми)

Спеціальність E4 Науки про Землю

(вказати: код, назва)

Галузь знань E Природничі науки, математика та статистика

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший, бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці, 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства складена відповідно до освітньо-професійної програми «Геосистеми та георизики».

Розробники: Нікорич Володимир Андрійович, кандидат біологічних наук, доцент; Проскурняк Мирослав Михайлович, кандидат географічних наук, доцент

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни: Проскурняк Мирослав Михайлович, доцент кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, к. географ. н., доцент, Нікорич Володимир Андрійович, кандидат біологічних наук, доцент;

Гарант ОП

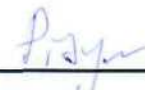
Сергій КИРИЛЮК

(підпис)

(ім'я та прізвище)

і затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
Протокол № 1 від "26" серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Богдан РІДУШ

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Схвалено методичною радою інституту / факультету

Протокол №1 від "28" серпня 2025 року

Голова методичної ради інституту / факультету

Наталія АНДРУСЯК

(підпис)

(ім'я та прізвище)

© Нікорич В.А., 2025 рік

© Проскурняк М.М., 2025 рік

Змістовий модуль 1. Морфологічна будова та властивості ґрунтів (30 балів)											
Тема 1. Морфологія ґрунту. Індексція генетичних горизонтів	15	2		4		9					
Тема 2. Фазовий склад ґрунтів	17	4		4		9					
Тема 3. Органічна речовина ґрунту та ґрунтові колоїди	18	4		5		9					
Тема 4. Властивості ґрунтів та їх продуктивність	15	3		3		9					
Тема 5. Фактори ґрунтоутворення, ґрунтоутворний процес та класифікація ґрунтів	10	2		3		5					
Разом за змістовим модулем 1	75	15		20		40					
Змістовий модуль 2. Географія ґрунтів світу (20 балів)											
Тема 6. Полярний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив арктичної, тундрової і лісотундрової зон	5	1		2		2					
Тема 7. Бореальний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив мерзотно-тайгових, тайгово-лісових і лучно-лісових областей	9	2		4		3					
Тема 8. Суббореальний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, лісостепових і степових, напівпустельних і пустельних областей	10	2		4		4					
Тема 9. Субтропічний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, ксерофітно-лісових і чагарниково-	10	2		4		4					

степових, напівпустельних і пустельних областей												
Тема 10. Тропічний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворенн я. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, ксерофітно-лісових і саванних, напівпустельних і пустельних областей	10	2	4	4								
Тема 11. Інтразональні ґрунти. Чинники і процеси ґрунтоутворення, будова і властивості алювіальних: дернових, лучних, болотних і засолених ґрунтів	4	1	1	2								
Тема 12. Земельні ресурси світу. Охорона ґрунтів світу	2		1	1								
Разом за змістовим модулем 2	50	10	20	20								
Змістовий модуль 3. Географія ґрунтів України (10 балів)												
Тема 13. Ґрунти і ґрунтовий покрив зони мішаних лісів України	5	1	1	3								
Тема 14. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісостепової зони	5	1	1	3								
Тема 15. Ґрунти і ґрунтовий покрив степової зони	5	1	1	3								
Тема 16. Ґрунти і ґрунтовий покрив гірських областей	5	1	1	3								
Тема 17. Ґрунти і ґрунтовий покрив Чернівецької області	5	1	1	3								
Разом за змістовим модулем 3	25	5	5	15								
Усього годин	150	30	45	75								

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	Географія ґрунтів як наука. Зміст і значення, завдання і методи географії ґрунтів. Місце географії ґрунтів у системі природничих і прикладних наук. Ґрунт і ґрунтовий покрив, як основні об'єкти вивчення ґрунтознавства і географії ґрунтів. Коротка історія розвитку науки. Структура та інформаційна база курсу.
2	Морфологія ґрунту. Індикація генетичних горизонтів. Структура, забарвлення, новоутворення і включення ґрунту. Ґрунтовий профіль і генетичні горизонти ґрунту.
3	Фазовий склад ґрунтів. Тверда, рідка, газова, жива фаза ґрунту.
4	Органічна речовина ґрунту та ґрунтові колоїди. Склад, гумус, роль, закономірності розподілу.
5	Властивості ґрунтів та їх продуктивність. Вбирна здатність, кислотність, лужність, буферність ґрунтів.
6	Фактори ґрунтоутворення, ґрунтоутворний процес. Ґрунтоутворюючі породи, живі організми, клімат, рельєф, локальні фактори Загальна схема ґрунтоутворення.
7	Класифікація ґрунтів і ґрунтово-географічного районування. Поняття про класифікацію ґрунтів. Закономірності розміщення ґрунтів на земній поверхні. Основи ґрунтово-географічного районування. Ґрунтово-географічні пояси, області, зони, провінції, округи, райони. Ґрунтово-географічне районування України.
8	Полярний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив арктичної, тундрової і лісотундрової зон
9	Бореальний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив мерзлотно-тайгових, тайгово-лісових і лучно-лісових областей
10	Суббореальний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, лісостепових і степових, напівпустельних і пустельних областей
11	Субтропічний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, ксерофітно-лісових і чагарниково-степових, напівпустельних і пустельних областей
12	Тропічний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, ксерофітно-лісових і саванних, напівпустельних і пустельних областей
13	Інтразональні ґрунти. Чинники і процеси ґрунтоутворення, будова і властивості алювіальних: дернових, лучних, болотних і засолених ґрунтів
14	Земельні ресурси світу. Охорона ґрунтів світу
15	Ґрунти і ґрунтовий покрив зони мішаних лісів. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив.
16	Ґрунти і ґрунтовий покрив зони лісостепу. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив
17	Ґрунти і ґрунтовий покрив зони степу. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив.

18	Ґрунти і ґрунтовий покрив гірських областей. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив.
19	Ґрунти і ґрунтовий покрив Чернівецької області. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив.

Тематика лабораторних занять з переліком питань

№ з/п	Назва теми (завдання - вивчити процеси ґрунтоутворення, будову й основні властивості ґрунтів, а також закономірності їх поширення)
1	Морфологічна будова ґрунту
2	Генетичні горизонти та типи профілів
3	Ґрунтова волога та водні властивості ґрунтів
4	Агрегатний склад ґрунтів
5	Визначення вмісту гумусу в ґрунті
6	Вивчення поглинальної здатності ґрунтів
7	Визначення кислотності ґрунту та характеристика ІПК
8	Полярний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив арктичної, тундрової і лісотундрової зон
9	Бореальний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив мерзотно-тайгових, тайгово-лісових і лучно-лісових областей
10	Суббореальний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, лісостепових і степових, напівпустельних і пустельних областей
11	Субтропічний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, ксерофітно-лісових і чагарниково-степових, напівпустельних і пустельних областей
12	Тропічний пояс. Чинники і процеси ґрунтоутворення. Ґрунти і ґрунтовий покрив лісових, ксерофітно-лісових і саванних, напівпустельних і пустельних областей
13	Ґрунти і ґрунтовий покрив зони мішаних лісів
14	Ґрунти і ґрунтовий покрив лісостепової зони
15	Ґрунти і ґрунтовий покрив степової зони
16	Ґрунти і ґрунтовий покрив гірських областей
17	Ґрунти і ґрунтовий покрив Чернівецької області

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів вищої освіти дозволяє студентам самостійно повторювати і глибше розуміти матеріал, який був розглянутий на лекціях та практичних заняттях, а також самостійно опрацьовувати ті питання, які на лекціях відводяться на самостійне опрацювання. Результати виконання самостійної роботи враховуються у процесі підсумкового і поточного контролю. Тема 1-4 оцінюється в 3 бали кожна, а тема 5-17 оцінюється в 2 бали кожна.

№ з / п	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	кількість годин
1	Морфологія ґрунту. Індексація генетичних горизонтів	Дайте характеристику морфології ґрунту та індексації генетичних горизонтів	10
2	Фазовий склад ґрунтів	Проаналізуйте фазовий склад ґрунту	10
3	Органічна речовина ґрунту та ґрунтові колоїди	Дайте характеристику органічній речовині ґрунту та ґрунтовим колоїдам	10
4	Властивості ґрунтів та їх продуктивність	Визначте властивості ґрунтів та їх продуктивність	10
5	Фактори ґрунтоутворення, ґрунтоутворний процес та класифікація ґрунтів	Проаналізуйте фактори ґрунтоутворення, ґрунтоутворний процес та класифікація ґрунтів	3
6	Ґрунти Полярного поясу	Дайте характеристику ґрунтам Полярного поясу	3
7	Ґрунти Бореального поясу	Дайте характеристику ґрунтам Бореального поясу	3
8	Ґрунти Суббореального поясу	Дайте характеристику ґрунтам Суббореального поясу	3
9	Ґрунти Субтропічного поясу	Дайте характеристику ґрунтам Субтропічного поясу	3
10	Ґрунти Тропічного поясу	Дайте характеристику ґрунтам Тропічного поясу	3
11	Інтразональні ґрунти	Дайте характеристику інтразональним ґрунтам	1
12	Земельні ресурси світу. Охорона ґрунтів	Проаналізуйте земельні ресурси світу. Які є методи охорони ґрунтів	1
13	Ґрунти і ґрунтовий покрив зони мішаних лісів	Проаналізуйте ґрунти і ґрунтовий покрив зони мішаних лісів	3
14	Ґрунти і ґрунтовий покрив лісостепової зони	Проаналізуйте ґрунти і ґрунтовий покрив лісостепової зони	3
15	Ґрунти і ґрунтовий покрив степової зони	Проаналізуйте ґрунти і ґрунтовий покрив степової зони	3
16	Ґрунти і ґрунтовий покрив гірських областей	Проаналізуйте ґрунти і ґрунтовий покрив гірських областей	3
17	Ґрунти і ґрунтовий покрив Чернівецької області	Проаналізуйте ґрунти і ґрунтовий покрив Чернівецької області	3
	Всього		75

Методи навчання

- словесні методи (лекція, консультація, дискусія),
- практичні заняття

- графічні роботи.
- наочні методи (презентації, ілюстрації, відеоматеріали).
- робота з книгою: навчально- методичною, науковою
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси – ресурси, мультимедійні, дистанційні, ютуб-канал кафедри)
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- науково-дослідницький проєкт;
- розрахункові та графічні практичні роботи;
- презентації та виступи на практичних заняттях
- онлайн-платформи Mentimeter.

Форми контролю

Форми поточного контролю: усні й письмові відповіді на питання, письмові відповіді на поточний тестовий контроль; перевірка виконання завдань (здійснення аналізу карт, схем, картосхем, таблиць, побудова схем, розв'язування задач тощо, підготовка методичних матеріалів), ходу самостійної роботи, контрольні й модульні письмові роботи.

Тестовий контроль здійснюється за допомогою набору стандартизованих завдань, які дають можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма студентами, виміряти обсяг і рівень конкретних знань, умінь і навичок.

Самостійна робота виконується у формі анотацій, презентацій та ілюстративних матеріалів (у електронній формі, на паперових носіях), що унаочнюють окремі питання курсу - контрольні роботи;

Форма підсумкового контролю: іспит.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)														Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2						Змістовий модуль 3					40	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14			T15
2	3	5	3	3	3	3	4	4	5	5	5	5	5			5

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	<p>“Відмінно” – студент детально знає теоретичний матеріал та матеріал з лабораторних занять, уміє давати визначення основних понять, розуміє сутність основних положень теорії та вільно їх трактує, оперує термінологією. Студент описує особливості будови педосфери, особливості розподілу ґрунтів у просторі й часі, розуміє та уміє пояснювати хід процесів ґрунтогенезу, природних і антропогенних явищ, інтерпретує методи спостережень за ними, виконує елементарні спостереження, аналізує їх результати, складає опис ґрунтів; пояснює чинники ґрунтогенезу, особливості ґрунтового покриву Землі, карти ґрунтів. На запитання викладача за програмою курсу відповідає не вагаючись. Виконав всі види лабораторних робіт. Опрацював теми для самостійного вивчення.</p>
80–89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	<p>“Дуже добре” – студент знає теоретичний матеріал, виконав лабораторні роботи, оперує, уміє пояснити сутність основних понять. Студент здебільшого описує особливості будови ландшафтної сфери, особливості розподілу ландшафтів у просторі й часі, розуміє та уміє пояснювати хід процесів ґрунтогенезу, природних і антропогенних явищ, інтерпретує методи спостережень за ними, виконує елементарні спостереження, аналізує їх результати, складає опис ґрунтів; пояснює чинники ґрунтогенезу, особливості ґрунтового покриву Землі, карти ґрунтів. На запитання відповідає. Виконав усі лабораторні роботи.</p>
70–79		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	<p>“Добре” – все вище вказане виконує не повною мірою, однак знає теорію й практику, виконує завдання викладача. При відповідях на запитання інколи вагається, але знаходить правильні рішення. При повторенні матеріалу відразу працює якісніше. Виконав усі лабораторні роботи.</p>

60–69	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	“Задовільно” – знає основні теоретичні положення, виконав більшу частину лабораторних робіт. Орієнтується в особливостях будови педосфери, особливостях розподілу ґрунтів у просторі й часі, в процесах ґрунтогенезу, природних і антропогенних явищ, методах спостережень за ними, елементарних спостереженнях, описі ґрунтів; чинниках ґрунтогенезу, особливостях ґрунтового покриву Землі, картах ґрунтів. Відповідає на переважну частину запитань викладача.
50–59		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	“Достатньо” – все вище вказане виконує не повною мірою, однак виконав більшу частину лабораторних робіт. Має уявлення про особливості будови педосфери, особливості розподілу ґрунтів у просторі й часі, процеси ґрунтогенезу, природних і антропогенних явищ, методи спостережень за ними, елементарні спостереження, опис ґрунтів; чинники ґрунтогенезу, особливості ґрунтового покриву Землі, карти ґрунтів. На половину запитань викладача відповідає.
35–49	Незадовільно	FX	Незадовільно з обов’язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання)	“Незадовільно” – не виконані вимоги для оцінки “достатньо”, але студент виконує додаткові завдання в межах програми курсу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно)

		3 обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання
--	--	--

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень здобувачів освіти

1. Географія ґрунтів: зміст і завдання, історія науки.
2. Ґрунт і ґрунтовий покрив: суть понять, фактори формування, структура.
3. Властивості ґрунтів. Ґрунт як основний засіб сільськогосподарського виробництва.
4. Родючість ґрунту: зміст поняття, фактори і види родючості.
5. Географічні закономірності розповсюдження гумусових речовин у ґрунтах.
6. Оцінка родючості ґрунтів та шляхи її поліпшення.
7. Наукове і господарське значення вивчення ґрунтів.
8. Раціональне землекористування і заходи збереження ґрунтів.
9. Гірські породи і рельєф як фактори формування і диференціації ґрунтового покриву.
10. Клімат як фактор формування і диференціації ґрунтового покриву.
11. Біота як фактор формування і диференціації ґрунтового покриву.
12. Зміст, завдання і принципи класифікації ґрунтів.
13. Система таксономічних одиниць класифікації ґрунтів.
14. Класифікація зональних типів ґрунтів України і світу.
15. Основні закономірності географічного поширення ґрунтів.
16. Ґрунтово-географічне й агроґрунтове районування: суть понять, таксономічні одиниці.
17. Таксономічні одиниці ґрунтово-географічного районування.
18. Таксономічні одиниці агроґрунтового районування.
19. Схема ґрунтово-географічного районування світу.

20. Арктичні і тундрово-глейові ґрунти: утворення, будова і властивості.
21. Підзолисті ґрунти: утворення, будова і класифікація, розповсюдження.
22. Мерзлотно-тайгові ґрунти: утворення, властивості, розповсюдження.
23. Дерново-підзолисті ґрунти: утворення, будова, класифікація, розповсюдження.
24. Бурі лісові ґрунти: утворення, будова, класифікація, розповсюдження.
25. Сірі лісові ґрунти: утворення, будова, класифікація, розповсюдження.
26. Чорноземи: походження, будова та загальні властивості..
27. Чорноземи: класифікація та розповсюдження.
28. Каштанові ґрунти: утворення, будова, розповсюдження.
29. Бурі та сіро-бурі ґрунти: утворення, будова, розповсюдження.
30. Такири, солонці, солончаки, солоді: утворення, будова, поширення.
31. Жовтоземи та червоноземи: особливості формування, будова і розповсюдження.
32. Коричневі та сіро-коричневі ґрунти: утворення, будова, розповсюдження.
33. Сіроземи: утворення, будова, розповсюдження.
34. Червоно-жовті та червоні фералітні ґрунти: утворення, будова, поширення.
35. Коричнево-червоні, червоно-бурі та чорні тропічні ґрунти.
36. Ґрунти гірських областей: особливості формування, будова, основні типи.
37. Болотні ґрунти: шляхи формування, класифікація розповсюдження.
38. Ґрунти заплав: особливості формування, будова, основні типи алювіальних ґрунтів.
39. Земельні ресурси: суть поняття, структура.
40. Земельні ресурси світу (в розрізі материків).
41. Земельні ресурси світу (в розрізі природних поясів).
42. Охорона ґрунтів: завдання й основні заходи.
43. Схема агроґрунтового районування України.
44. Природні умови і фактори ґрунтоутворення Українського Полісся.

45. Особливості ґрунтів Полісся України.
46. Ґрунтовий покрив Українського Полісся.
47. Сучасний розвиток ґрунтів Українського Полісся, проблеми їх окультурювання та збереження.
48. Природні умови і фактори ґрунтоутворення лісостепової зони України.
49. Особливості ґрунтів лісостепової зони України.
50. Ґрунтовий покрив лісостепової зони України.
51. Сучасний розвиток ґрунтів лісостепової зони України, проблеми їх окультурювання та збереження.
52. Природні умови і фактори ґрунтоутворення степової зони України.
53. Особливості ґрунтів степової зони України.
54. Ґрунтовий покрив степової зони України.
55. Проблеми раціонального використання та збереження ґрунтів степової зони України.
56. Природні умови і фактори ґрунтоутворення сухостепової зони України.
57. Особливості ґрунтів сухостепової зони України.
58. Ґрунтовий покрив сухостепової зони України.
59. Сучасний розвиток ґрунтів сухостепової зони України, проблеми їх окультурювання та збереження.
60. Фактори утворення ґрунтів гірського Криму.
61. Ґрунти степового та лісостепового передгір'я Криму.
62. Гірсько-лісова зона буроземів Криму.
63. Зона коричневих ґрунтів Криму.
64. Ґрунти кримських яйл.
65. Особливості буроземно-лісового ґрунтоутворення в Карпатах.
66. Ґрунти Передкарпаття та Закарпаття.
67. Ґрунти гірсько-лісової зони Карпат.

68. Ґрунти гірсько-лучної зони Карпат.
69. Меліорація ґрунтів: зміст і завдання.
70. Просторова структура земельних ресурсів України.
71. Охорона і відновлення властивостей ґрунтів України.
72. Умови ґрунтоутворення і ґрунтовий покрив Прут – Дністерської області.
73. Умови ґрунтоутворення і ґрунтовий покрив Буковинського Передкарпаття.
74. Умови ґрунтоутворення і ґрунтовий покрив гірських областей Буковинських Карпат.
75. Земельні ресурси Чернівецької області та заходи їх збереження.

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (протокол №16 від 25 листопада 2024 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

- робота чи стажування за фахом, що підтверджується документом із підприємства та забезпечує набуття компетентностей, передбачених навчальною дисципліною;
- проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на платформі Coursera та інших фахових платформах.

Результати зараховуються для відповідних тем лекційних і практичних занять чи окремих модулів цієї навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Рекомендована література

Методичне забезпечення

Ґрунтознавство з основами географії ґрунтів: Методичні рекомендації до лабораторних і практичних робіт/ Укл. Польчина С.М. – Чернівці: Рута – 2005. – 56 с.

Географія ґрунтів і земельних ресурсів: метод. реком. до практичних робіт/ Укл. : Проскурняк М.М. - Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. - 28 с.

Польчина С.М. Географія ґрунтів і ґрунти світу: навч. посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2009. - 88 с.

Проскурняк М.М. Ґрунти / Навчально-красознавчий атлас Чернівецької області – Львів, вид-во науково-технічної літератури, 2000. – С.11.

Основна

Назаренко І.І., Польчина С.М., Нікорич В.А. Ґрунтознавство: Підручник – Чернівці: Книги-XXI, 2008 – 400 с.

Позняк С.П. Чинники ґрунтоутворення: Навчальний посібник / С.П. Позняк, С.Н. Красеха; Львівський нац. ун-т імені Івана Франка. - Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2007. - 400с

Чорний І.Б. Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства. - К.: Вища школа, 1995.

Додаткова

Географічна енциклопедія України. В 3-х т. – К., 1989-1993.

Горлачук В. Проблеми збереження родючості ґрунтів фермерських господарств / В. Горлачук, А. Стрюченко // Економіка України. - 2007. - №3. - С.74-79.

Ґрунтознавство Підручник / Д.Г. Тихоненко, М.О.Горін, М.І.Лактіонов та ін.; за ред. Д.Г. Тихоненка. – К. Вища освіта, 2005. – 703 с.

Ковалишин Д. Ґрунт у сучасному розумінні // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2004.- №18-19. - С.2-5.

Костюк В. Ґрунти України (Шляхи підвищення родючості й заходи для їх охорони): Урок - прес-конференція у 8-9 класах // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2005. - №4. – С. 1-12.

Новоторопов О.С. Ґрунти як об'єкт науки // Наука та наукознавство. - 2008. - № 2. - С.82-89

Позняк С. Ґрунт - феномен природи // Географія та основи економіки в школі. - 2005.- №2. - С.46-49

Позняк С.П., Красеха Є.Н., Кір М.Г. Картографування ґрунтового покриву: Навчальний посібник. – Львів: ВЦ ЛНУ, 2003. – 500с.

Полупан М.І., Соловей В.Б., Кисіль В.І., Величко В.А. Визначник еколого-генетичного статусу та родючості ґрунтів України: Навчальний посібник. – К.: Колообіг, 2005. – 304 с.

Савельєв О. Методика ґрунтових досліджень // Краєзнавство. Географія. Туризм. - 2008. - № 11. - С.16-19.

Інформаційні ресурси

Національний атлас України. Електронна версія

Відкрита бібліотека з ґрунтознавства: <http://www.pochva.com/?content=1>

Журнали з ґрунтознавства у відкритому доступі: [Ukrainian Soil Science Journal](#)

[Applied and Environmental Soil Science](#) | [Air, Soil and Water Research](#) | [Edafologia](#), [Journal of the Spanish Society of Soil Science](#) | [International Agrophysics](#) | [International Journal of Forest, Soil, and Erosion](#) | [International Journal of Soil, Sediment and Water](#) | [Journal of Soil Science and Plant Nutrition](#) (Chilean Society of Soil Science) | [Jurnal Ilmu Tanah dan Lingkungan](#) (IPB) | [Polish Journal of Soil Science](#) | [Plant, Soil and Environment](#) | [Revista de la Ciencia del Suelo y Nutrición Vegetal](#) | [Soil & Environment](#) | [Soil Forming Factors and Processes from the Temperate Zone](#) | [Soil Survey Journal](#) | [Journal of the Indian Society of Soil Science](#) | [Jurnal Tanah dan Iklim](#) | [Loess letter online](#) | [Nigerian Journal of Soil and Environmental Research](#) |

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Питання плагиату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Положенням про виявлення та запобігання

плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyjavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>, Політикою використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/ni4ptvsk/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-chnu.pdf> та Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/bkyl5klw/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

Студенти несуть **особисту** відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.